

UPPTÄCK NATUREN I STOCKHOLMS LÄN!

20 OKTOBER – 15 DECEMBER 2024

www.utinaturen.nu

◆ ◆ SÖNDAG 20 OKTOBER

Björnö i höstskrud

På Björnö utanför Ingarö möter ett öppet småskaligt odlingslandskap, insprängt i dalsänkor mellan skogar och klippor. En typisk mellanskärgårdsnatur med hållmarkstallskog, lite granskog, tallmossar, lövkärr, ädellövskog, åker och betesmark.

Isak Isaksson leder vandrigen.

Samling vid busshpl Björnö naturreservat kl 10:15 (buss 474 från Slussen, läge M, kl 9:03*, byte till buss 428 i Gustavsbergs centrum 9:13)
Ca 7 km, 4 timmar

◆ ◆ SÖNDAG 27 OKTOBER

Långviksträsk – upplev senhösten i skogen

Här på Ingarö, runt sjön Långviksträsk ligger ett stort, orört närmast norrländskt myror- och skogsområde. Mossemarker, hållmarkstallskog, barr- och sumpskog, i stora delar minst hundraårig och med god tillgång på död ved, spår efter skogsbrand och stor åldersspridning i trädskiktet. Och på vitmossemarkerna doftande skvattram.

Bosse Björnsäter guidar genom skog och längs sjö och kärr.

Samling kl 11:00 busshållplats Färudsvägen (buss 429X från Slussen, läge O, 10:27*).

Återresa från busshållplats Vishamn kl 15:01*.
Ca 5 km, 4 timmar

◆ HÖSTLOV!!!

ONSDAG 30 OKTOBER

Nackareservaten

Bestig en av Stockholms högsta platser och spana ut över stad och land i sällskap med Maria Bergström.

Därefter en brant förflyttning till 1700-talet och fika i den engelska parken vid Lilla Sickla vidare till Björkhagen och så spana efter meståg under hela turen.

OBS gärna barn och ungdomar!

Samling kl 12.00 vid Willy Brandts park (Hammarbyhöjdens T-bana).
Ca 3 km, 3 timmar

◆ ◆ SÖNDAG 3 NOVEMBER

Bogesund om hösten

Följ med Helena Klangemo ut på Bogesundslandet. På 60-talet planerat bebyggas med bostäder och motorväg via Lidingö. Nu ett uppskattat friluftsområde.

Här blandas skogar, gamla kulturmarker, stora lindar, fornlämningar och torp, med spår av lertäkt för tegeltillverkning och en remarkabel utsikt från Kvarnberget över Stora Värtan.

Samling 10:51 Frösviks brygga (pendelbåt, linje 80, från Ropsten kl 10:10*, båt åter från Frösвик kl 14:56*).*
Ca 7 km, 4 timmar

◆ ◆ LÖRDAG 9 NOVEMBER

Eldgarnsö på hösten

Upptäck den vackra naturen på Eldgarnsö, och upptäck också, under ledning av Isak Isaksson den unika misteln, en växt med fascinerande historia.

Säkert blir det också några av senhöstens svampar.

Samling kl 11:00 vid busshpl Karlskär (buss 176 fr Brommaplan, läge F kl 9:52*, byte t buss 317 i Stenhamra Centrum).
Ca 8 km, 4 timmar.

◆ SÖNDAG 10 NOVEMBER

Kaknäs ängar och skog

Kaknäsområdet tillhör en lite bortglömd del av Nationalstadsparken. Det öppna fältet utgjordes tidigare av kärrmark eller fuktängar och benämndes långt in på 1800-talet Kaknäsöarna. Då ingick området i det militära övningsfältet kring Gärdet och användes för skytte fram till 1998.

Följ med Henrik Waldenström förbi ängarna in i skogen bort till klipporna och klapperstenen vid Hundudden och vidare mot Ladugårdsgärdet, nu hotat av bebyggelse.

Samling kl 10:15 vid busshållplats Thielska Galleriet (buss 67)
Avslut sannolikt vid Ladugårdsgärdet någonstans.
Ca 4 km, 3 timmar

● LÖRDAG 16 NOVEMBER

Järvafältet från Tensta

Helena Klangemo leder turen. Samling kl 10:00 utanför Kebabkungen, Tensta T-banestation.

Mer info i rutan på nästa sida

◆ ◆ SÖNDAG 17 NOVEMBER

Nyfors till Tyresta by

Ronny Fors tar dig på denna långvandring genom Tyresta storskog med dess typiska urskogsarter av mossor, lavar och vedsvampar. All skog var förr allmänningsmark vilket återspeglas i vår Allemansrätt.

Och vad skiljer sådan skog från modern "skogsbruksskog"?

Samling kl 9:30 busshpl Nyfors (buss 873 från Gullmarsplan, läge N, kl 9:05*), avslut Tyresta by (buss 834 mot Handen kl 15:31. Ta med matsäck för två raster och ha bra på fötterna.
Ca 12 km, 6 timmar.

● LÖRDAG 23 NOVEMBER

Järvafältet från Akalla

Peder Curman leder turen. Samling kl 10:00 T-banestn Akalla utgången mot Mariehamngatan.

Mer info i rutan på nästa sida.

◆ SÖNDAG 24 NOVEMBER

Täby prästgårdsängar

Margareta Lysell leder denna vandring genom ett "historiskt" landskap. Här har markerna slagits och betats under århundraden, ja kanske tusen år, och resultatet är en omväxlande natur med stor biologisk mångfald.

Så varför är då naturbetesmarker så värdefulla och vad kan man göra för att få mer av dem? Samling kl 10:50 vid Täby kyrkby stn, södra änden av perrongen (Roslagsbanan linje 27 fr Stockholm Östra, spår 6 kl 10:24*).*
Ca 5 km, 3½ timme

● lättgången tur i lugnt tempo

◆ terränggående, snabbare tur

◆ mer krävande tur

Storstockholms naturguider

www.utinaturen.nu

Naturskyddsforeningen
Stockholms lan

Att delta kostar (om inte annat anges) 150 kr, 120 kr för medlem i Naturskyddsforeningen och under 18 år fritt.

Betalning på plats.
Swishkonto:
123 115 22 22

Vandringarna genomförs i alla väder, ingen föräran behövs.

Våra guider är universitetsutbildade biogeovetare, biologer eller motsvarande, och auktoriserade av Stockholm Visitors Board (Visit Stockholm).

Ta med matsäck/fika för turena över 2 timmar och tänk på att ha ordentligt varma kläder om det är minusgrader.

* SLs tider kan ändras ibland. Kontrollera gärna tiden med SLs trafik-information: <http://sl.se/>

Kontaktperson:
Torbjörn Ljunglöf
070- 620 24 73
mejl: torbjorn.ljunglof@
naturskyddsforeningen.se

Guidningarna genomförs i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms lan och Studieförbundet Stockholm Gotland.

Länsstyrelsen
Stockholm

Fler tips och aktuell information på:

www.utinaturen.nu

Uppliv Stockholmsnaturen med Storstockholms naturguider

20 oktober– 15 december 2024

LÖRDAG 16 NOVEMBER,
LÖRDAG 23 NOVEMBER,
LÖRDAG 7 DECEMBER

Norra Järvafältet

Här har varit bebott sedan långt före järnåldern av människor som slagit hö på sankmarkerna och ängarna, haft åkrar på sedimentjordarna och låtit boskapen beta i skogen.

Militären tog över på 1900-talet och gjorde allt till ett övningsfält. På så sätt har hela området förblivit oexploaterat av större bebyggelse och detta så upplevelserika natur- och kulturlandskap bevarats.

I detta program erbjuds tre kortare turer (ca 2 timmar, 2-3 km), i området, med olika startpunkter, se respektive datum.

Ingen avgift för dessa vandringar som görs i samarbete med Studieförbundet Stockholm Gotland

- lättgången tur i lugnt tempo
- ◆ terränggående, snabbare tur
- ◆ mer krävande tur

◆ SÖNDAG 1 DECEMBER

Nackareservaten

Gör en höstvandring genom ett sömländskt sprickdalslandskap som rymmer såväl golfhål som bäverhyddor och varggrottor. Är golfbanor kanske sättet att hålla landskapet öppet när korna försvunnit från staden marker?

Är det bara i naturreservaten vi fortsatt kan få uppleva "riktig" skog och vilken betydelse hade Gustav III för vargskräcken i 1800-talets Sverige? Ronny Fors guidar och berättar.

Samling kl 11:00 vid T-banestn Björkhagen, avslut i Skarpnäck.
Ca 8 km, 4 timmar

● LÖRDAG 7 DECEMBER

Järvafältet från Rinkeby

Helena Klangemo leder turen.

Samling kl 10:00 utanför T-banestation Rinkeby.

◆ SÖNDAG 8 DECEMBER

Kyrksjölöten i december

Mitt bland Brommas villaträdgårdar ligger ett stycke landskap som ännu är präglad av det gamla bondesamhället (ordet löt står för sank eller sidlänt äng eller betesmark). Idag ett område skyddat som naturreservat.

Följ med Britta Ahlgren på en tur runt själva sjön och kolla läget vad gäller naturen och vintern.

Samling kl 12:00 vid Åkeshovs T-bana, uppgång Åkeshovshallen
Ca 4 km, 3 timmar

● TORSDAGKVÄLL 12 DECEMBER

Långholmen i lussetid

Lucianatten var förr årets längsta natt - en farlig natt då övernaturliga makter drev sitt spel och djuren kunde tala. På straffångarnas gamla ö häckar alltjämt ugglan, en råtta sprang rakt genom guidegruppen för några år sedan och i början av detta århundrade sprang en varg över Västerbron.

Vi lovar inga talande djur men Anna Petri hjälper, också detta år, till med att tolka naturens språk till modern svenska.

Samling kl 19:00 vid Suckarnas bro (Långholmsbron).
Ca 2 timmar

◆ SÖNDAG 15 DECEMBER

Judarskogen

Här, strax bakom Åkeshovs slott, möter ett dramatiskt skogslandskap med flyttblock och branter men också ett lättgånget stråk runt själva sjön Judarn.

Torbjörn Ljunglöf guidar och berättar mer om naturen på vintern och om istidsläget för sådär 10 000 år sedan. Här finns nämligen deGeer-moräner, riksintressanta och världsberömda som tolkningsnycklar till teorierna kring inlandsisens reträtt och kopplingen till landhöjningen. Uppkallade efter forskaren Gerhard deGeer professor vid Stockholms högskola.

Samling vid Åkeshovs slott (T-bana Åkeshov) kl 10:00.
Ca 4 km, 3 timmar.

Att delta kostar (om inte annat anges) 150 kr, 120 kr för medlem i Naturskyddsföreningen och under 18 år fritt.

Betalning på plats.
Swishkonto:
123 115 22 22

Vandringarna genomförs i alla väder, ingen föranmälan behövs.

Ta med matsäck/fika för turerna över 2 timmar och tänk på att ha ordentligt varma kläder om det är minusgrader.

* SLs tider kan ändras ibland. Kontrollera gärna tiden med SLs trafikinformation: <http://sl.se/>

Guidningarna genomförs i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län och Studieförbundet Stockholm Gotland.

Storstockholms naturguider

Kontaktperson:
Torbjörn Ljunglöf
070 - 620 24 73

mejl: torbjorn.ljunglof@naturskyddsforeningen.se

Fler tips och aktuell information på:

www.utinaturen.nu

Foto: Maria Bergström

